

European Parliament

GENERALDIREKTORATET FOR INTERNE POLITIKKER

TEMAAFDELING B: STRUKTUR- OG SAMHØRIGHEDSPOLITIK

KULTUR OG UDDANNELSE

FORSKNING FOR CULT-UDVALGET - MINDRETALSSPROG OG UDDANNELSE: BEDSTE PRAKSIS OG FALDGRUBER

SAMMENDRAG

Resumé

Denne rapport indeholder en tilbundsgående, sammenlignende analyse af tretten casestudier om sprog med henblik på at få indblik i situationen for mindretalssprog i europæisk undervisning. Der er beskrevet anbefalinger for bedste praksis og de udfordringer, som mindretalssprog står over for på uddannelsesområdet, er fremhævet. Erhvervsuddannelser og karrieremuligheder er blevet sat særligt i fokus. Endelig indeholder denne rapport henstillinger om, hvordan EU kan støtte mindretalssprog i uddannelsessystemet.

IP/B/CULT/IC/2016-073

February 2017

PE 585.915

DA

Dette dokument blev bestilt af Europa-Parlamentets Kultur- og Uddannelsesudvalg

FORFATTERE

Rixt VAN DONGERA, MA, Mercator, det europæiske center for forskning
Drs. Cor VAN DER MEER, Mercator, det europæiske center for forskning
Richt STERK, MA, Mercator, det europæiske center for forskning

Takkeord

Forfatterne vil gerne takke Ramzië Krol-Hage, MA, Jorrit Huizinga, MA og Marlous Visser, MA, for deres bistand og værdifulde bemærkninger i løbet af undersøgelsen. Hertil kommer, at flere eksperter blev interviewet under projektet, og vi takker dem for deres værdifulde idéer og bidrag.

ANSVARLIG ADMINISTRATOR FOR TEMAAFDELINGEN

Parlamentarisk Forskning Michaela FRANKE
Projekt- og publikationsbistand: Virginija KELMELYTE
Temaafdeling B: Struktur- og Samhørighedspolitik
Europa-Parlamentet
B-1047 Bruxelles
E-mail: poldep-cohesion@europarl.europa.eu

SPROGUDGAVER

Original: EN

OM REDAKTØREN

Skriv til følgende e-mailadresse for at kontakte temaafdelingen eller abonnere på dens nyhedsbrev:

Poldep-cohesion@ep.europa.eu

Redaktionen afsluttet i februar, 2017.

© Den Europæiske Union, 2017

Dette dokument er tilgængeligt på internettet på:

<http://www.europarl.europa.eu/supporting-analyses>

DISCLAIMER

De synspunkter, der gives udtryk for i dette dokument, er udelukkende forfatterens ansvar og afspejler ikke nødvendigvis Europa-Parlamentets officielle holdning.

Eftertryk og oversættelse til ikkekommercielle formål er tilladt, forudsat at kilden angives, og udgiveren underrettes på forhånd og tilsendes et eksemplar.

SAMMENDRAG

De vigtigste resultater

På grundlag af en gennemgang af relevant lovgivning, projekter og litteratur i kombination med en tilbunds gående, sammenlignende analyse af tretten casestudier nævner denne beretning en række centrale resultater, som er væsentlige for en forståelse af bedste praksis og faldgruber for regionale sprog og mindretalssprog i uddannelsessystemet. De væsentligste resultater er anført nedenfor:

- Der er ikke nogen standardløsning for bedste praksis, der passer til alle mindretal.
- Ved at anerkende et sprog som sprog med officiel status eller som et officielt sprog forpligter en stat sig til at træffe konkrete foranstaltninger med henblik på at beskytte og fremme dette sprog.
- Det er nationalstaten, der skal gennemføre de nødvendige foranstaltninger, den har tilsluttet sig.
- Institutionel støtte og sprogplanlægning er af grundlæggende betydning, når det drejer sig om uddannelse af mindretal.
- En bredt anerkendt problem i forbindelse med uddannelse i mindretalssprog, der skal løses, er tilgængeligheden af undervisningsmateriale af høj kvalitet og kvalificerede lærere i mindretalssprog.

Den mest udbredte og almindeligt anerkendte udfordring for undervisning i mindretalssprog er tilgængeligheden af undervisningsmateriale af høj kvalitet og kundskab hos lærere i minoritetssprog. Selvom der ikke findes én, samlet løsning på de udfordringer, som mindretal står over for, indeholder denne rapport en række generelle anbefalinger med henblik på yderligere udvikling og fremme af mindretalssprog.

Det skal bemærkes, at hovedansvaret for gennemførelsen af afgørende foranstaltninger for at forbedre kvaliteten af uddannelse i mindretalssprog ligger hos nationalstaten. En nationalstat kan forpligte sig til yderligere at fremme og udvikle mindretalssprog ved at anerkende sproget som et af de officielle sprog eller det officielle sprog i staten og/eller ved ratificering af den europæiske pagt om regionale sprog og mindretalssprog for de(t) pågældende sprog. Institutionel støtte og sprogplanlægning er nemlig de centrale støtteelementer, som en nationalstat kan sørge for.

Anbefalinger

De anbefalinger, der kan udledes af den sammenlignende analyse af casestudier (bilag 2), fokuserer på en række forskellige spørgsmål. På grundlag af vurderingen i denne rapport's første afsnit samt den analyse, der er foretaget i andet afsnit, giver denne rapport Den Europæiske Union og dens medlemsstater følgende anbefalinger:

- bevare og fremme programmer med fokus på udveksling af erfaringer og bedste praksis for regionale sprog og mindretalssprog i Europa
- fremme forskning i hele Europa inden for uddannelse, sprogundervisning og undervisningssystemer i en flersproget sammenhæng
- tilskynde til udvikling af kvalitativt undervisningsmateriale i mindretalssprog for alle uddannelsesniveauer
- fremme stabile relationer mellem landene, navnlig i grænseregioner, hvor begge sprog tales

- udvikle en international belønningsordning, som stimulerer lærere til at blive kompetente til at undervise i et flersproget klasseværelse
- øge bevidstheden om flersprogethed i hele Europa
- tilskynde medlemsstaterne til at ratificere de lovgivningsmæssige rammer til at indeholde en virkelig juridisk sprogankendelse
- gennemføre sprogplanlægning som et langsigtet nøglespørgsmål i statens politik
- tilskynde medlemsstaterne til at sørge for videreuddannelse inden for mindretalssprog fra førskoleundervisning til videregående uddannelse.

Grundlaget for disse forslag og en mere detaljeret og forklarende beskrivelse af anbefalinger kan findes i kapitel 3.

Baggrund

Der findes mange mindretalssprog i Europa, som alle har forskellige slags omstændigheder på nationalstatsniveau eller regionalt niveau. Der er ikke nogen faste definitioner af begreberne "mindretalssprog" og "mindretalssprog". I forbindelse med udarbejdelsen af denne rapport blev det valgt at følge den definition, der anvendes i Europarådets europæiske pagt om regionale sprog eller mindretalssprog, og udelukkende fokusere på sprog, der traditionelt anvendes inden for en given stats territorium af statsborgere i den pågældende stat. I praksis betyder dette, at sprog, der anvendes af grupper, der er udvandret til Europa eller inden for Europa, ikke er taget i betragtning.

I henhold til subsidiaritetsprincippet skal spørgsmål om mindretalssprog i uddannelsessystemet løses på nationalt eller sommetider endda regionalt plan. Imidlertid må den internationale og mere specifikt EU's indflydelse på disse spørgsmål ikke overses. En lang række lande på det europæiske kontinent har underskrevet og ratificeret Europarådets europæiske pagt om regionale sprog eller mindretalssprog og rammekonventionen om beskyttelse af nationale mindretal, som pålægger disse lande at træffe relevante foranstaltninger til at beskytte og udvikle deres nationale mindretal og sprog. De er begge juridisk bindende instrumenter fra Europarådet og især Europarådets europæiske pagt om regionale sprog eller mindretalssprog fokuserer specifikt på de rettigheder, som mindretalssprog kan gøre krav på inden for uddannelse i henhold til pagten. Indflydelsen af Europarådets europæiske pagt om regionale sprog eller mindretalssprog og rammekonventionen om beskyttelse af nationale mindretal, relevante chartre såsom Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder samt den støtte, som EU kan give ved f.eks. at påbegynde forskning eller projekter, der fremmer samarbejde mellem en række mindretalssprogområder, er særdeles relevant, når mindretalssprog drøftes i uddannelsessystemet.

Hovedformålet med dette projekt er at give et klart overblik over situationen med tretten europæiske mindretalssprog, navnlig med hensyn til den rolle, som mindretalssprog spiller inden for uddannelse. Rapporten indeholder også et kapitel om baggrunden, herunder den anvendte definition af mindretalssprog, en beskrivelse af de relevante internationale aftaler og udviklingen på EU-plan. Det er vigtigt at forstå, at der allerede findes en omfattende ramme til beskyttelse og fremme af regionale sprog.

De tretten tilfælde sammenlignes på grundlag af deres "bedste praksis" og "udfordringer". Selv om hver enkelt region har sine egne specifikke sproglige situationer er der meget at vinde ved at udveksle bedste praksis, og meget kan læres af andres udfordringer. Den rolle, som EU kan spille i denne henseende, tages også i betragtning.

Metodologi

Den metode, der anvendes til denne undersøgelse, omfattede udarbejdelse af omfattende casestudier for alle sprog. Oplysningerne stammer hovedsagelig fra regionale rapporter fra Mercator, det europæiske center for forskning, suppleret med interviews med eksperter fra forskellige europæiske regioner (bilag 1). Disse interview fuldendte oversigten over denne rapport's casestudier og resulterede i erhvervelse af mere detaljerede oplysninger om f.eks. særlige sprogsituationer og karriereudviklinger. Der har fundet en grundig gennemgang af relevant lovgivning, litteratur og europæiske projekter sted for at give en omfattende ramme, hvori denne rapport og dens resultater kan placeres.